

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	Negyedévre . 2 frt — kr.
Egész évre . 6 frt — kr.	Egy hónapra — > 80 >
Félévre . . 3 > — >	Vidékre postán szállítva:
Negyedévre . 1 > 50 >	Egész évre 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >	Félévre . . 5 > — >
Helyben házhoz hordva:	Negyedévre . 2 > 50 >
Egész évre . 8 frt — kr.	Egy hónapra 1 > — >
Félévre . . 4 > — >	Egyes szám ára 4 kr

Kedvező fordulat Romániában

Nagy megnyugvással tölt el bennünket, hogy Romániában az irántunk eddig uralgott ellenszenv és izgatási kedv az utóbbi időben igen megcsappant és hogy e helyett a higgadt és komoly megfontolás hóditván tért, a közvélemény más irányt kezd követni.

Egyes jelenségek határozottan erről tesznek tanuságot.

Hogy többet ne említsünk, az Urechiu által kultivált liga politikai működését egyelőre beszűntette; a bécsi román ifjúság által Janku szobrára leendő gyűjtés végett Romániába küldött ivek üresen érkeztek vissza és a legutóbbi napokban maga a román sajtó egyik legtekintélyesebb organuma a »Romanul« mely eddig folyton ellenünk tüzelt — hosszú kommentárral kísérve őszintén bevallja: miként Romániát *nem a magyarság de igenis a pánszlávizmus veszélyezteti* és hogy az ez elleni védekezésre kell a főszólyt fektetni. Egyben arra is intí Romániát, hogy igyekezzen a hármasszövetség körül csoportosulni, mert csak ez biztosíthatja állami existenciáját.

Bár évek hosszú során át a román közvélemény és sajtó által nem egyszer lettünk méltatlanul megtámadva és Európa előtt alaptalanul bevádolva, mindezt szívesen igyekszünk elfeledni akkor, midőn azon öröndetes tényt konstatálhatjuk, miként Románia a saját tapasztalatai után ama meggyőződésre jutott, hogy állami existenciáját és nemzeti létét nem mi, kik nekik királyságra emelésük és önállóságuk létrehozatalán a legjobb indulattól áthatva segédkeztünk, hanem épp Oroszország — az az oroszország veszélyezteti legjobban melytől egyedül üdvét reménylette.

Hogy mily motivumok idézték elő Románia közvéleményének más irányba terelését, hogy a Sztambulov tragikus végzete, avagy talán azon impressziók, melyeket Oroszország állandó viselkedéséből,

vagy épp az általunk Románia iránt tanusított magaviseletünkben merítették: az reánk nézve egészen közömbös dolog. Mi nem az okokat fürkesszük, hanem a faktumokat mérlegeljük.

A közvélemény fordulata különben nem lepott meg bennünket. Erre el voltunk készülve, mivel jól tudtuk, hogy ennek előbb vagy utóbb is, de be kell következnie.

Mert hisz' mi is volt a román túlzók politikai hitvallása?

Első ízben, vagyis kezdetben a Nagy-Dácia megteremtése, s midőn látták, hogy ez nem sikerülhet, később, a kultur liga mint közművelődési egyesület aegise alatt a Balkán államok konföderációja.

Hogy az első terv tényleg meg volt, igazolják azon térképek, melyek Romániában készítettven, azokon Románia, az egykori Erdély, a Bánát, Arad stb. megyék egész a Tiszaig mint a Nagy-Dácia kiegészítő részei voltak feltüntetve.

Hogy a másik, vagyis a konföderáció eszméje is létezett (sőt még néhány túlzónál, most is létezik) bizonyítja a ligának néhány héttel ezelőtt Bukarestben tartott nagygyűlése, melyen az mint programnyíltan be lett vallva és fennen hirdetve.

Tervnek igaz hogy mindkettő igen szép, ámde ezek ugy egyike, mint másika nem nevezhető egyébnek: mint egy jámbor óhaj és hiu ábrándnak.

Minthogy az első terv kivihetlenségéről a románok maguk is meggyőződtek és azt egészben elejtették, erről már most mint tárgytalan dologról nincs is mit beszélnünk.

Meg van azonban még a második terv, vagy is a Balkán államok konföderációja.

Hogy egy ily tervet Romániának bármely higgadtan gondolkozó politikusa komolyan vehessen: ezt határozottan kétségbe vonjuk, mert egy ily eszmének érett megfontolás utáni táplálása *egyennő lenne a román nemzetiség feladásával*

és a királyságnak öngyilkossági kísérletével.

Tegyük ezuttal félre a magyar nemzetiségi szempontot és szoritkozzunk kizárólag a román érdekekre.

Feltéve — de meg nem engedve — hogy az európai nagyhatalmak a konföderáció létrejöttével az egyensúlyt veszélyeztetve nem látnák, s a románok és délszlávok eme óhaját megvalósítva, a konföderálást szankcionálnák: vajjon milyen házasság is lenne ez?

Ez esetben szigorú egyetértésre, közös hazaszeretetre, közös szívdobbanásra, közös érzésre, közös gondolkodásra, közös háztartásra és közös cselekvésre lennének oly államok és népek utalva, melyeknek *érdekei egymással homlok egyenest ellentétbe állanak*; szokásaik, vallásuk, műveltségi fokuk, gondolkodási módjuk, nyelvük, temperamentumok és nemzeti jellemvonásuk egymástól egészen elütők és egymás előtt idegenek és melyeknek egyike mint másika, hogy egymásba át oltható legyen, legalább is évszázadok kellenének hozzá. Vajjon, hogy érezhetné magát a már nyugoti műveltséggel bíró s a szláv tengerbe beékelt Románia a civilizációnak nálánál sokkal alantósabb fokán álló szláv törzsek eme társaságában? Vajjon, hogy lennének azok az ellentétes érdekek egymással összhangba hozhatók, melyek a balkán népeknek már kezdettől fogva kizárólagos levetetlen sajátjaikat képezik, s melyektől csak a halál képes őket megfosztani?

Külellenségtől nem tarthatnának semmit, de maga ezen polyglott állam szövetkezett törzseinek speciális érdekei a viszálykodás magvát mindjárt kezdetben elhíntének, melynek keserű gyümölcse majdhamar kölcsönös surlódásokban nyilvánulva egy belháborúra vezetne, melyben szinte felesleges mondanunk, hogy Románia az összes délszlávokat találva maga előtt, kikkel szemben orosz segédlemhez bizonyára nem fordulhatna, hanem egyedül reánk volna utalva.

Hogy azonban ily körülmény között Románia érdekében egy előrelátható nagy háboruba bele bocsájtkozhatnánk-e? ez már a messze jövő titka.

Igy tehát alig férhet hozzá kétség, hogy a konföderált államok még mielőtt megszilárdulhatnának, már is a feloszlás stádiumába jutnának és Románia magára hagyatva, a szláv tengerben igen könnyen eltűnhetnének.

Ép ezért mondjuk, hogy Urechiu és társai azzal a karddal, melylyel a Balkán államok szövetségét kivívni akarják — saját nemzeti existenciájuk és önállóságuk ellen követnek el öngyilkossági kísérletet.

Lehet, hogy a román közvélemény ezen, valamint azon körülményt is felismerte, hogy Romániának természetes támasza és szövetségese csakis monarchiánk lehet, ellenben Oroszország őt csak elnyeléssel fenyegetheti, más politikai irányt követve — eléggé okosan — kormány politikájához kezd csatlakozni és az engesztelés hurjait pengetni, mit mi meg is értünk és méltányolni is tudunk és csak őszintén fogunk rajta örüdeni, ha az náluk minél nagyobb tért hódít és minél több követőre is fog találni. —s.

A hercegprimás nyilatkozatai.

Megemlékeztünk néhány nap előtt arról a perfid s részben indiscret manőverről, melyet a legliberálisabb »Pesti Hirlap« elkövetett, midőn »Zavar Esztergomban« cím alatt újból kompromittálni iparkodott a hercegprimást. S megtettük erre vonatkozólag megjegyzéseinket is.

Jelenleg ez a dolog egészen új stádiumba lépett s be van bizonyítva, hogy »Esztergomban zavar — nincsen.«

Tudniük újabban a »Pester Lloyd« egy

munkatársa Balaton-Füreden a hercegprimástól kérdezősködött arról, hogy megbízhatók-e a katolikus tanítók az »anyakönyvezetással? Igazán impertinens kérdés volt, mert hiszen a »Pester Lloyd«-nál legjobban tudják, hogy azt senkisésem akarja. De miután megtörtént a kérdés, a hercegprimás bővebben nyilatkozott az egész ügyről, megjegyezvén, hogy ez nem az ő személyes ügye, hanem az egyház ügye, a kérdésben tehát érdemlegesen nem nyilatkozhatik, és semmiféle indiskréció sem tántoríthatja arra, hogy az általa ajánlott szigorú titoktartás ellen vétkezzék, ami neki ép oly kevésbé lenne megbocsátható, mint annak az embernek, aki ezt a kérdést nyilvánosságra hozta.

A beszélgetés további folyamán válaszolt néhány oly kérdésre, a melyek az ügyet csak érintik. Arra a kérdésre, hogy ez az ügy Esztergomban és Füreden csakugyan oly nagy zavart okozott-e, így felelt:

— Épen nem. Egyházmegyémbe semmi idevágó rendelkezést sem tettem, tehát nem is volt mit visszavonom s nem is tudom, hogy miért keletkezhetett volna a zavar.

Arra kérdésre, hogy a kormány ez ügyben az ő közvetítésével Rómába fordult-e, a hercegprimás a leghatározottabb tagadással felelt s egyszersmind megjegyezte, hogy annak a vádnak sincs semmi alapja, hogy a kongregáció elé meghamisított, vagy elferdített tényállást terjesztettek.

— Igaz-e, — volt a harmadik kérdés — hogy ő szentsége a kongregáció határozatát megsemmisítette?

— Ezt senkisésem állíthatja, a ki a kuriának és hatóságainak eljárását csak némileg is ismeri. A kongregáció csak akkor hirdetheti ki határozatát, ha a szent atya azt elfogadta. Az azonban elképzelhetetlen, hogy ő szentsége oly határozatot, a melyet egyszer már helyben hagyott, alig egy hónap múlva ismét megsemmisítsen.

Lehet, hogy a primás nemsokára alkamat fog találni ez ügy lefolyását teljes igazságában a nyilvánosságra hozni.

Ime a hercegprimás nyilatkozatai, me-

lyekből konstatálható, hogy teljesen fölösleges dolog volt ezt az ügyet, liberális részről, a végrehajtáskor előhúrczolni.

S elvárjuk, hogy a liberális sajtó, mely bezzeg sietett a »Pesti Hirlap« rágalmaival és gyanúsításait közölni, most a fennebbi nyilatkozatokat is készségesen terjeszteni fogja.

Nyitrai üzemek.

Nyitra még a kormánypárti választók köreiben is megbotránkozást keltett — mint levezetők írja — az az eljárás, melylyel ott a választók jövő évi lajstroma ellen a reklamációkat meg akarták hiúsítani. A kormánypárti összeíró küldöttség e lajstromból számos jogosult választópolgárt kihagyott, viszont pedig tömegesen írta be olyanok neveit, kik mult évi adójukat a kellő határidőben nem fizették meg.

Ezek között van egyebek között dr. Janits Imre, a legutóbb megválasztott képviselő; Szulyovszky Dezső, az akkori választási elnök s a kormánypárt több nyitrai főembere. A reklamálók lemasoltatták az adóhátralékosok névjegyzékét s azt átadták Mérey Ágoston városi főjegyzőnek hitelesítés végett, hogy e jegyzéket a reklamációhoz csatolhassák. A főjegyző, midőn két napi várakozás után kérték tőle a hitelesített okmányt, azt válaszolta, hogy az adóhivataltól nem kapta még vissza a jegyzéket, a hova azt revízió czéljából küldötte. A reklamálók erre Massányi adótiszthez fordultak, a kinek a jegyzék kiadatott. Ez kijelentette, hogy a jegyzék ugyan nála volt az adókönyvekkel való összehasonlítás czéljából, de Pettkes Géza városi irnok kiragadta azt kezéből s az alispánhoz vitte, honnan az még nem érkezett vissza.

A reklamálók ennek folytán a polgármesterhez fordultak, követelve a jegyzék visszaszolgáltatását, mely hivatali visszaélés folytán illetéktelen kezébe került. Ennek a panasznak az a foganatja volt, hogy a jegyzéket az adóhivatal visszaszolgáltatta, de az, ama végzéssel kézbesített, hogy »hitelesítésre nem alkalmas«.

Ugy látszik, hogy Nyitra nem elégszék meg két választási botránnyal, hanem szakadatlan sorban folytatják a választások meghamisítására czélzó üzemeket.

A reklamációk mindennek daczára beadattak.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Aranka imája.

— Elbeszélés. —

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —
(Folytatás és vége.)

A virágnytő tavasz elmúlt; zöld palástját, ezt az örökös reményre intő zöld takarót leperzselt a nyár tikkasztó heve; majd elmúlt a nyár is vörhenyes színével, követte az ősz tartós esőjével, s a nagy kerékmarasztó sár, mintegy fekete fátyol olyan jól illett az örökös borongós időhöz! Minő hasonlat a természet változása és beléletünk között! Ott a tetmézet erői állanak örökös küzdelemben egymással, majd ez, majd amaz diadalmaskodik; míg bensőnkben az érzelmek harcza dul.

Ha azt hisszük, hogy Adorján a válás után nyugodt volt: esalódunk. Nem lehet a felzaklalt szívet olyan könnyen lecsillapítani! Hiába kereste a szórakozást mindenütt, nem találta azt fel sehol. Mint egy meghasonlott járt-kelt az emberek között, s beteges képzelgésében boldognak hitt mindenkit, csak magát nem tudta megvigasztalni...

Élete egyhanguságát amennyire, annyira a vadászattal igyekezett elűzni: s talált is némileg enyhülést benne. Mikor a közeli erdő rengetegét bejárta, úgy érezte mintha a gyöttrő gondolatok s fájó emlékei tovaszállnának, úgy érezte, mintha ott keblében az a rossz sziv tudna felejteni. Sokkal jobb volt az a sziv, semhogy felejteni tudott volna!

Egyszer aztán megirigyelte a sors ezen

egyedüli szórakozását is. Egy vadászat alkalmával meghütötte magát s a deli ifju ágyban fekvő beteg lett. Most érezte még csak igazán, mit tesz az: lemondani, de feledni nem tudni; mit tesz az: szivünkben hordani a tiszta szerelmet anélkül, hogy azt szerelmünk tárgyával megoszthatnók; mit tesz az: mikor a sziv s az ész örökös harcban állanak egymással?!

Önmagában, teste kellő közepében, szivében hordta ő a betegséget környezetének, hozzátartozóinak s annak, ki őt a távolból is igazán szerette, őszinte fájdalomra. A szülői szeretet éjjel-nappal ott örködött a beteg ágya fölött; gondolatát ellesték, amit csak kívánt, mindent előteremtettek, csak hogy megmentsek egyetlen fiokat az életnek, ha úgy van megírva a sors könyvében, vagy ha másként, hogy legalább enyhítsék fájdalmát s könnyebbé tegyék a szenvedést.

A szülői szeretet a halált is édessé akarja tenni. Pedig hát hiábavaló ott minden orvosság, ahol a sziv beteg. Hiába való az orvos minden jóakaró kísérlete, hogy betegét megnyugtassa; hiába tüntetik el arczukról a hivatalos komolyságot; nem orvos a arczáról, önszívéből jósol ilyenkor a beteg. És Adorján olyan füresákat olvasott ki onnan.

Aranka, akit rendszeren Adorján informált, nehéz szívvél, de csendes megadással viselte, a mi ellen különben úgy sem tehetett. Lemondott szivében mindenről, s fogadást tett magának, hogyha Adorjáné nem lehet, másé sem akar lenni; úgy érezte, mintha őt tudná igazán szeretni, mintha egyedül őt tudná boldogítani.

Egy este hirtelen rosszabbra fordult Adorján állapota. Azon ponton volt már, mikor nem az orvost, hanem a papot kívánja a beteg.

Adorján sokat hallott a katolikus vallásról; egészben véve tetszett neki a katolikus egyház szertartása; s nem egyszer büntelen irigykedéssel nézte az ájtatos körmeneteket; s mintha utja arra vitt volna, sokszor csak azért vegyült a buzgó nép közé, hogy egy kis boldogság ő rá is tapadjon. S most mindezen emlékek feljult lelkében. Látta ő már a halált sok beteg ágyánál: olyan szép, csendes halál volt az, mintha nem is a könyörtelen kaszás, hanem az álom angyala zárta volna le a bágyadt szemeket.

Nem is halhat az meg másként, a kit az Isten szolgája készít el a nagy utra! Hallotta valamikor azt is, hogy a pap imája s az erős hit nem egy jámbor hívőt adott már vissza az életnek.

Erre gondolt-e inkább, vagy az előbbire; ki tudja, melyiket óhajtott inkább, mikor a falu ősz pásztorát magához kívánta. Vigasztalást akart-e meríteni, vagy bátorságot; — mert hiába: »Óhajtsuk és rettegjük a halált« — vagy volt szivében egy név, akiért érdemes lenne élő-halottként tovább vergődni e siralom völgyében!... ki lát be a szívek rejtekébe!

A falu ősz pásztorja szíves örömmel vette a meghívást; elment Balázsekhoz szivében víve a krisztusi szeretetet; s a beteg Adorján leplezetlen őszinteséggel tárta fel előtte szivvilágát...

Nem lehet leírni, érezni kell azt, a mi a

Lapszemle.

Budapest, 1895. július 26.

A »Magyar Állam« a keresztény főrendek kinevezését követeli. Megújítja a követelést azon kijelentéssel, ha az őszre sem lesznek betöltve a hiányzó főrendiházi ülések, olybá fogjuk mi és velünk minden igaz katolikus venni e mulasztást, mint a radikális egyházpolitikának tett szolgálatot s a katolikus hitnek szándékos elárulását.

A »Hazánk« »Reakció« ezímen kimutatja, mint szegül ellene a józan gondolkozású nép minden országban a radicalis reform törekvéseknek, melyek szakítani akarnak minden hagyományos szellemmel. Ezt bizonyítják az új angol választás eredményei. Mert ama reform törekvések a szocializmus karjaiba vetik az országot, amint azt Francia, Német, Olasz, Angolország, Belgiumban láthatjuk.

A »Magyarország« a hármass szövetség jövő kiltásait említi fel. A háborút csakis Franciaország kezdhette, mert Oroszország a török háborúból sokat okult; hogy pedig Németországnak, mely Oroszországgal nem szövetkezhetik más szövetségese nem lehet mint Austria-Magyarország, az bizonyos, ezért tette rosszul Andrassy Gyula, hogy belement a hármass szövetségbe, mikor elhatározását a döntő pillanatra hagyhatta volna. Mikor Olaszországot is bevettek, Franciaország Proszországgal szövetkezett és támadó állást foglal el. De ezt nem tűrheti a hármass szövetség és így kénytelen ő is váratlanul támadó állást elfoglalni.

A »Budapesti Hírlap« a nemzetiségi törekvésekkel szemben erélyes intézkedésekre hívja fel a figyelmet. Nálunk a nemzetiségeket nem lehet az anyaállamtól elválasztani, nekik külön törvényeket adni, mert ezáltal azok elszakadnának az országtól, vagy egy esetleges invázió történhetik. Az egyedüli helyes politika volna egy nemzeti magyar állam szervezése.

A »Nemzet« merő humbugnak tartja az aug. 10-ére összehívott nemzetiségi kongressust, melynek egyedüli célja volna egy közös eslekvési program megállapítása. Ezt egy sem érik el, mert a panszláv, pangermán, dákoromán nem férnek egy kalap alá.

A »Pesti Napló« a macedonai állapotokról cikkezik; Macedonia mindig egy olyan tartomány volt, mely folyton a czivakodás tárgyát képezte. Törökország mindennek dacára mindig megtudta tartani magauak.

beteg ilyenkor átjárja. Láttam embert, kinek egész életében annyi köze volt Istenéhez, hogy mindennap meghurcolta piszkos ajkain szent nevét; kinek összes hitbeli buzgósága abban állott, hogy a családtagok kedvéért évenként kétszer elment a templomba végig unatkozni egy hosszú délelőttöt; s ez az ember, mikor a pap halálos ágyán kibékítette Istenével, sirva fakadt, mint egy gyermek s nem tudott meghalni, míg gyermekeivel meg nem fogadtatta, hogy jobbak lesznek, mint ő volt, s hogy Istennek szerető fiai lesznek.

Adorjánt nem kellett Istenével kibékíteni, hiszen szerette ő az Istent mindig; őt vigasztalni, neki jó tanácsot kellett adni. S az öreg lelkész nagyon jól érthetett ehhez: nagyon tudhatott a szív hurjain beszélni, mert lehetetlen volt észre nem vennie Adorjánon a változást: a bágyadt szemek visszanyert csillogása, az öröm mosoly az arczon, egy jobb remény hírnökei voltak.

A szív meg volt nyerve, meg volt győzve az ész s a már-már tünező élet szemlátomást tért vissza ronsolt porhüvelyébe. S a kiről az orvosi tudomány lemondott, azt megmentette Isten ujja, — meg talán egy földi angyal buzgó imája. A szív meggyőzte az észet; a súlyos betegség orvossága lett két szerető szívnek, álmódott boldogságuk valóság; s a fakadó természettel együtt nyilott ki reményük bimbaja. Az Aranka imáját meghallgatta Isten; a két szerető szív egymásé lett, s a félszektől kirepült kedves párt az agg szülők áldása kísérte.

— S a vén idő, mintha mi sem történt volna, közönyösen halad tovább megszólt utain.

Carlos.

A »Nemzeti Ujság« az anyák befolyását a politikában leplezi le; mindenki tudja, hogy Bulgáriában Ferdinánd csak árnyék király, s helyette az erélyes Klementin hercegasszony vezette az ügyeket először Sztambulovval, utóbb ellene. Ugyanígy van Oroszországban is, hol az ifju és gyenge II. Miklós csár helyett mindent anyja tesz, kinek a németek iránti gyűlölete ismeretes.

Az »Egyetértés« a nemzetiségi kongressusról cikkezik, melynek nincs más célja, minthogy tele kiabálja Európa fülét ama vélt sérelmekkel, miket a barbár magyarok állítólag elkövetnek, s hogy azt a nemzetközi kongressuson feltárják. A dolog kicsinynek látszik ugyan, de mégis nagy haderővel bír; megtanultuk belőle, hogy önzetlen békejobbnak nyújtásának semmi eredménye se lesz.

A »Magyar Hírlap« az aug. 10-ére összehívott nemzetiségi kongressusról cikkezik, és oda nyilatkozik, hogy annak semmi tényleges eredménye nem lehet.

Néhány szó a nagyváradai tervekhez.

Nagy hiba volna, ha a midőn már egygyé olvadt Nagyvárad városa, most egy építendő városháza hova építése miatt a különböző régi városrészek egymással ellentétbe jönnének és csak azért forsziroznák a városháznak Ujvároson a Szent-László templommal szemben oly helyen építését, hol egyoldalról a Körös folyót kellene a város közepén összeszorítani és esetleg az olaszii városrészt árvíznek kitenni még is formátlan nagy épületet emelni; mert egykor a duzzogó ujvárosiaknak megígértetett, hogy a városházát azon a városrészen fogják építeni.

Azt hiszem a hajdan duzzogó volt ujvárosrészi polgárok is belátják, hogy a hajdani szemétdombnak kinézett kis — de különösen nagy piactérből ma a város temérdek költségén oly nagyvárosias kinézésű, előkelő hely varázsolta elő, minővel alig dicsekedhetik más vidéki város és az Ujváros emeléseért eddig tett temérdek költsége a városnak a duzzogókat régen lecsillapíthatta s annyi igazság érzetet fel lehet tenni róluk, belátandják azt, hogy az egész város adózó polgárságának a legszükségesebbekre terjedő jogos követeléseit nem lehet a már túlságba ment kecségtetésekért feláldozni és folytonosan mellőzni azért, nehogy a duzzogás újra kezdetét vegye és ahhoz járuljon tovább is túrelmesen minden garasával az egész adózó polgárság azért, hogy a központosított kis és nagy piactéren paloták emeltessenek, az összes kereskedelem ott összpontosítsák, különböző kényelmes járdák építtessenek, világítása versenyezzen a fővárossal és rendőrsége ezen tér őrizésére fordítsák, míg a város távolabb eső részein lakó polgárok tartásuk szerencsésüknek, ha korom sötétségben, térdig érő sárban bezarándokolhatnak a központ ékességének szemléletére, a jó Isten kegyes őrködése mellett ép testtel és kifosztatlanul.

Vannak itt még oly hiányok, melyeket a központtól távolabb eső polgárok érdekében s a távolabb eső városrészek emelése szempontjából is márrégen meg kellett volna tenni.

Mit mondjon az olaszii és katonavárosi adózó polgár ahoz, hogy az ő keservesen keresett filléreit a központ szépítésére és építésére fordítják már évek óta akkor, midőn részökre még azon jogos kötelezettségének sem felelt meg a város, hogy távolságukat tekintve, mind egyiknek egy kis piactot rendezett volna be, hol az apró napi szükségleteit közelebb vásárolhatná be, pedig ezen berendezés nem kerülne a városnak százezrekbe.

Igen, értsük meg egymást.

Mi a város távolabb lakó polgárai elismerjük a központ első szülött jogát és nem nézzük irigykedve a központ ékességét, — de nem lehet szó nélkül hagyni, midőn azt tapasztaljuk, hogy a város távolabb eső lakossága, mostoha gyermekként tekintetik s úgy bánnak velök, mintha szegényeknek megköszönniök kellene a a belváros azon kegyességét, hogy az onnét kihordott szemét bűzhödt levegőjét szívhatják azon kegyért, hogy magukat nagyváradai polgároknak mondhatják.

Egyáltalán nagyobb figyelmet kérünk a városatyáktól a távolabb eső város részek polgárainak érdekei iránt!

Sz.

NAPTÁR.

— Julius 27. —

Szombat, Róm. kath. Pantaleon. Prot. Pantaleon. Gör. kelet július 15. Quirik. Izr. Ab. 6. S. Debarin. Nap két 4 óra 20 p., nyug. 7 óra 21 p. Hold kelte 10 óra 51 p. nyug. 9 óra 44 p.

Julius 27. A Bihar-diószegi tűzoltó-testület táncszünet. „ 28. Az érmelléki takarékpénztár közgyűlése. „ 28. Tűzoltó-bál B. Ujfaluban. Aug. 3. Mérnökök barátságos összejövetele Tenkén. „ 4. A »Hunyadi« gőzmalomipar részvénytársaság rendkívüli közgyűlése, d. e. 10 órakor. Október 7. Katonai lóvásár Nagy-Szalontán. „ 9. Katonai lóvásár Nagyváradon. „ 12. Katonai lóvásár Ér-Mihályfalván.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca, Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca, Kádár és Kiss cégnél Kishíd-fő, Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca, Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac, Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca, Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca, Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca, Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatnak.

Goluchowszky Agenor gróf Schlauch Lőrincz biborosnál.

Tudósítónk sürgönyzi Ischlből, hogy tegnap délelőtt a világhírű fürdő ott időző diplomatáit érdekes esemény hozta érthető izgalomba. Délelőtt megjelent Goluchowszky Agenor gróf közös külügyminiszter Schlauch Lőrincz bibornok-püspök villájában, s egy óráig időzött a főpapnál s végre szívélyes búcsu után eltávozott. A jelentőségteljes látogatás diplomata és politikai körökben élénk tálatgatásokra s magyarázatokra adott okot, melyek azonban mind csak a váratlan látogatás érthető fejtegetései, mert a beszélgetést egyelőre mély titok fűdi.

* Személyi hír. S a l Ferencz kir. tanácsos polgármester Marienbadból ma váratlanul haza érkezett.

* A királyné elismerése. Bártfáról a kassa-oderbergi vasuton Bécsbe való visszautazása alkalmával Ráth Péternek — kit Nagyváradon is számosan ismernek — a kassa-oderbergi vasut vezérigazgatójának, ki az udvari vonatot úgy az oda mint a visszautazásnál vezette, a felséges asszony köszönete és megelégedése jeléül Zsolna állomáson, a hol az udvari vonat a kassa-oderbergi vasutat elhagyja, Linger kormánytanácsos által egy gyűrűt nyújtatott át. A gyűrű kövébe egy ritka nagyságu és szépségű saphirban kettős »E« van bevésve.

* Nagyvárad város milleniumi képe. Bihari Sándor festőművész ez idő szerint Pusztatörtelen egy barátja birtokán nyaral és szorgalmasan dolgozik Nagyvárad város milleniumi képén. Október közepére elkészül az első nagyobb vázlat s látható lesz a művész budapesti műtermében. A vázlat maga is három méter hosszú lesz s megtekintése után már tiszta képet alkothat a néző az egész mű koncepcziója felől. A művész ambícióval és lelkesedéssel dolgozik e művön és Bihari Sándornak európai hírv művészete garanciát nyújt arra, hogy Nagyvárad az ő keze által egy örökbecsű műkineses fog gazdagodni. A hivatalos lap éppen most hozza, hogy a király a festőnek a belga kir. Lipot-rend lovagkeresztjének viselhetését megengedte.

* Távozó pénzügyigazgató. Mallász József volt nagyvárad kir. h. pénzügyigazgató

tegnap délután új hivatalának elfoglalása végett Trencsénbe utazott. Az indóházán számos ismerőse jelent meg s vett tőle búcsút.

* **A Margitsziget megvétele.** Szabolcs-megye legutóbbi közgyűlésén a milleniumi ügyek tárgyalása közben Kováts István nyíregyházi törvényszéki bíró, bizottsági tag, hosszasan fejtegetve a millenium nagy jelentőségét, indítványozta, hogy miután Budapest székváros a Margitszigetet nem vette meg és a sziget most egy idegen konzorcium birtokába fog kerülni, ezt megakadályozandó, vegye meg a magyar nemzet a Margitszigetet. A közgyűlés lelkesedéssel fogadta az indítványt és feliratot intéz a miniszterelnökhöz, az indítvány pártolására pedig átírta utján kéri fel a többi törvényhatóságokat.

* **Gyászisteni tisztelet gr. Haller Sándorért.** Néhai Gróf Haller Sándor, Biharvármegye volt főispánjának lelkiüdvéért tegnap délelőtt ünnepélyes gyászistenisztelet volt az olasz római. kath. plébánia templomban. — A gyászmisét a főoltárnál Dencs János esperes plébános tartotta Brösztel Lajos és Kardos Aladár segédlete mellett. Azonkívül a 6 mellékoltárnál is csendes misék voltak, melyeket Lopussny Gyula, Pácz Sándor, dr. Kolozsváry Béla, Podhraczky Rudolf, Richter Jenő és az Irgalmasok házi lelkésze tartottak. Az isteniszteleten dr. Beöthy László főispán és Szunyogh Péter alispán vezetése mellett a vármegye tisztikara, Sal Ferencz polgármester, több városi tisztviselő és városunk számos notabilitása voltak jelen.

* **A tornaverseny diszokmánya**it most kezdték szétküldeni a vidéki intézetek ama növendékeihez, kik a versenyen kitüntették magukat. A diszokmányok, melyek Nagyváradi városra egy darab látképet ábrázolják, igen csinosak az üres sorok is ki vannak töltve szép rondírással, s rámba becsinálva szobadiszit is képeznek.

* **Kolera-nostros Nagyváradon.** Demjén m. kir. póstatiszt tegnapelőtt félórai szenvedés után, mint azt már tegnap említettük volt, hirtelen meghalt; az orvosok betegségét gyanusnak találván kiszállították a járványkórházba s konstatálták, hogy a szerencsétlen ember nem »kolera-nostros«-ban halt el. Ugyanazon este még a »Rózsabokor«-ban vacsorázott és tegnap már eltemették. A m. kir. póstaigazgatóság a következő gyászjelentést adta ki: A nagyvárad m. kir. pósta- és táviratigazgatóság fájdalommal jelenti a kitünő tisztviselő és felejthetetlen kar-társ Demjén Ernő m. kir. pósta-távirda segédtitkár s kerületi biztosnak folyó hó 25-én d. u. 4 órakor életének 31-ik évében rövid szenvedés után történt elhunytát. A boldogultnak hült teteme folyó hó 27-én d. u. 4 órakor fog a helyi. egyház szertarásai szerint ur-utezán levő Meier-féle házból örök nyugalomra tetetni.

* **Küri Klára menyasszony.** (?) Érdekes hírről értesülünk a színház egyik művésznőjének Buda-pestről keltezett leveléből, mely valóság esetén nem csekély meglepetést és örömet szerezne Magyarországra irói és művészi körében. — A budapesti fama azt regéli és ez az Otthonban és a színházaknál erősen tartja magát, hogy Küri Klárát nem sokára eljegyzik az újabb költői nemzedék bohókás lyráju tagja Heltai Jenő. — *Ugy látszik, hogy a világon mindenütt össze kerül az újságíró és a primadonna.*

* **Belügyminiszter és a biztosító intézeteket.** A belügyminiszter körrendeletileg figyelmeztette a törvényhatóságokat, hogy egyes biztosító intézeteknek pártoló figyelembe vételre való ajánlása nem képezi és nem képezheti a hatóságoknak hivatását, ennél fogva ily befolyásolás alantas hatóságainak sem egyes tisztviselőinek meg nem engedhető, miért is a törv. hatóságok az 1888. évben e tárgyban kiadott min. rendelet betartására utasítsák az egyes

tisztviselőket. Vagyis más szóval ezen a miniszterium szakmájába vágó dolog, más néven protegalás az alantas hatóságoknak nincs megengedve ez miniszteri monopolum tárgyát képezi.

* **Gyaloghidaink bérbeadása.** A nemzeti és felső gyaloghidak Papp János gazdasági tanácsos elnöke alatt tegnap d. e. 10 órakor tartott árlejtésen lettek haszonbérbe adva, az 1895. évi szeptember hó 1-sőtől 1901. évi augusztus hó 31-ik napjáig terjedő időre. A felső gyaloghid Fischer Herman és neje Spitzer Czecciliának évi 1200 ft és 99 kr. a nemzeti hid Andrási Györgynek 1695 ft évi bér mellett kiadatott.

* **A kinyitott pecze utzán** levő telkeket tegnap délután árverelte el a városi árverelő bizottság Papp János gazdasági tanácsos elnöke alatt. Az 5. számú telket megvette Rendes Vilmos 3700 ftért; míg a 6. számú telek fele részét megvette Sehvarecz Mór 3751 ft 50 krért.

* **Nemzetiségi kongresszus.** A magyarországi románok, szerbek és tótok egyes agitátorai augusztus 19-ére kongresszusra gyűlnek össze Budapesten. A kongresszus megtartását nem ellenezhetjük, de fölötté kívánatosnak tartjuk, hogy a tanácskozások és az esetleg hozandó határozatok semmiesetre se lépjenek túl a törvényes határokon.

* **A gyász jótékonyága.** Tegnap előtt osztotta ki Rimler Károly főkapitány néhai Stern Jakab családjának 200 ftos adományát, melyet a gyász eset alkalmából a város szegényeinek javára ajánlott fel. Hatvan koldusember kapott kisebb-nagyobb segélyt a nemes-szívű család ajándékából.

* **Holttest az utazó ládában.** Sátoralja-Ujhelyről borzalmas eset hírért közlik velünk. Lukabodrogközi községben — egy odaváló szegény napszámos asszony, Petrusné febr. havában levelet kapott leányától Budapestről, a ki itt valamelyik színháznál kardalosnő volt. A leány, ebben a levélben arról értesítette édes anyját, hogy látogatására haza utazik s egyidejűleg föladta a koffereit is. A ládák megérkeztek, de a leányt hasztalan várták haza. A minap az egyik ládából, melyet a kamarában helyeztek el, rettenetes büz áradt ki. A ládát fölbontották s ruha helyett aboldogtalan leánynak feloszlásnak indult holttestét találták benne. A leletről jelentést tettek a bíróságnak, mely a rejtelmes ügyben vizsgálatot indított.

* **Tóth Ferencz ajánlata.** Tóth Ferencz ajánlatot adott be a város tanácsához, hogy a Safrad-féle háznak az ő telkébe beszögellő 56 négyszög méter területet hajlandó négyszög méterenkint 28 ftjával — vagyis a mennyiben a városnak van — megvenni, ha az ezen terület előtti 137 négyszög méter terület egyidejűleg a köztérhez csatolattik; vagyis, hogy a város egy oly területet, a mely neki 5404 ftjában van, adjon el 1600 ftért, s így veszítsen el 3804 ftot azért, hogy a Tóth Ferencz tulajdonát képező Rózsabokor épületet 6000 fttal értékében nevelje.

* **Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk, Bereczki Béla helybeli fiatal törekvő iparos-mester folyó hó 26-án hosszas szenvedés után jobblétre szenderült. Temetése f. hó 28-án délután 4 órakor lesz a Kisfüzes-utcai lakásáról.

* **Rettenetes boszu.** Soha eszerben hagyott szerető olyan rettenetes boszút nem állt hűtlen kedvesén, mint a minőt állt Kiss Matyi, nagyvárad legény a szintén odaváló illetőségű Pankotai Rozálián, Rozália ugyanis elhagyva Matyit, egy másik módos legénynyel került bele hymen matrikulájába. Kiss Mátyást ez szörnyen elkésértette s mindenféle boszuállási módon törte az eszét, míg végre eredményre is

jutott. Azt tette ugyanis, hogy az esküvő előtti napon ellopta a menyasszonynak, volt szeretőjének hozományát. Mikor a vőlegény megtudta, hogy hozomány nincs, csak ennyit szolt menyasszonyának:

— Rózsai, megvetlek! Szóval a lakzókól nem lett semmi, Kiss Matyi, az elhagyott szerető a lopott hozománnyal Budapestre ment, azt ott értékesítette s addig mulatott, míg egy csillagos éjszakán le nem tartóztatták. Most rendőri fedezet mellett utban van Nagyváradi és a lelke ideálja felé.

* **Tűz a Körös-utezán.** A kánikula beálltával úgy látszik a tüzesetek is gyakrabban fordulnak elő. Sűrű egymásutánban már három tüzeset fordult elő. Tegnapelőtt éjjel a Löwinger-féle ház égett a külvárosban. Tegnap éjjel 11 órakor pedig ismét a harangok vészjelző kongása verte fel a városnyugalmát. Körös-utezán Oláh Ferencz hentes, katonasági husszállító istállójában ütött ki s rövid idő alatt lángba borította az ócska épületet. A tűzoltóság s a katonaság tűzoltó osztálya azonnal kivonult a vész színhelyére s szaporán hozzá-láltak az oltási munkálatokhoz. A vízvezetési csapatok ismét sikeresnek bizonyultak s megkönnyítették minden tekintetben s lehetővé tették a vész gyors elfojtását. A tűz előreláthatólag gondatlanságból keletkezett s szerencse, hogy a rozoga istállónál — mely földig leégett — egyéb kárt nem tett. A rendőrség ifj. Rimler Károly főkapitány vezetése alatt jelent meg s tartotta fenn a rendet.

* **Pályázat.** A nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatásnál egy fogalmazó gyakor-noki állás van üresedésben. Pályázati határidő 4 hét, A kérvények fenti pénzügyigazgatóság czimére küldendők.

* **Vadászterület bérbeadás.** Cséfa község vadászterülete augusztus hó 8-ik napján d. e. 9 órakor fog Cséfa község házánál nyilvános árverésen bérbe adatni.

* **A lutri nagyhete.** A nagy történelmi események apró piézái: a lutrizó nénikék, Sztambulov ravatalánál is levonták számokba a konzekvenziát. Ha meghal a világtörténelem valamelyik nagy embere, vagy születik nagy eseményekre hivatott királyi sarj, a számok tömegesen jelentkeznek a lutrizó boltokban, helyt nyerne a legszélesebb körű kombinációk, újabb reményhez jutnak a ternök és szőlőambók makacs üldözői. Az utóbbi napokban a lutris boltok előtt rakásszámra állottak az emberek, czédulákat szorongatva kezükben, melyet gondosan rejtettek a konkurrensok elől, nehogy valaki olesó fáradság révén, mellőzve a súlyosabb szellemi munkát, nyereséghez jusson. Hogy a számokban mily variációk és kombinációk alakultak, azt csak a hulla hiénái mondhatják meg, akik kezdet óta török fejüket esalhatatlan ternőszámokon. A lutrivek mázsaszámra érkeztek a lottóigazgatóságokhoz, de a nyeremények mind ez ideig még váratnak magukra. Vajjon hol késnek a Wertheim-szekrények homályában?

* **Meglopta a gazdáját.** Nagy Erzsébet két hó óta szolgál egy ur családnál s ez idő alatt kifogástalanul viselte magát. De megtörtént vele is, mint sok más társnőjével, hogy szerelemre lobbant egy szép vitéz iránt. A vitéz urnak pénzre volt szüksége s Nagy Erzsébethez folyamodott, ki teljesítette a vitéz ur kívánságát, de nem a magáéból, hanem a gazdájáéból adott. Gazdája tetten érte s bekísértette.

* **A nagyvárad pinczéregylet Kolozsvárott.** A kolozsvári pinczéregylet augusztus 6-án zászlószentelési ünnepélyt rendez, melyre a hazai társaságok között a nagyváradit is meghívta. A nagyvárad pinczéregylet a napokban rendkívüli választmányi ülést tartott és elhatározta, hogy az ünnepségen küldöttségileg képviselteti magát. Stern Herman elnök és Sarkadi Ignác titkár augusztus 5-én utaznak el az ünnepségre, hogy az együletet a zászlószentelésen képviseljék.

* Megfelelőbbézte a tanács határozatát.

A m. kir. államvasutak igazgatósága felfolyamodással élt a város tanácsának azon határozata ellen, melyben a közg. bizottsági határozat ellen beadott felebbezése hivatalból visszautasított. A visszautasított felebbezésben a vasut azt kérte, hogy a város köteleztessék a vasut számára szükséges vízvezetési viznek köbm. 2 krért leendő kiszolgáltatására. Ugyan ilyen jogzimen, mint a milyen a vasut követeli magának az említett kedvezményt, a város is követelhetné a vasutól, hogy lakosai számára hasonló %-ban leengedve adja a jegyeket; s ugyan minő véleménynel volna a vasut a városról, ha ilyen tartalmu beadványt tisztelné meg? nohát a maga részére sem követelhet kedvezőbb véleményt, annál kevésbé, mert a vasut ugyan egy hajszálát sem mozdit meg ingyen a város érdekében, a vasuton szedett vámok után is oly magas (10%) kezelési díjat vesz, a minőt szerénysege csak megengedhetett.

* **A lekenyerezett anyós.** Anyós (a részegen belépő vőhöz): De uram, amint látom, ön be van csipve!

Vő: Angyali nő, kit ne részegítne meg a te pillantásod!

* **Lószemle.** A 15-ik huszárezred pótkeret parancsnoksága tudatta a polgármesteri hivattal, miszerint a Bihar megyében magánhasználatba kiadott kincstári lovak folyó évi szeptember 11-ikén az »Arany Szarvas« vendéglő udvarán fognak megvizsgáltatni, melyhez két szakértőt s egy hatósági közeget kér kiküldeni.

* **Megszökött fegyencz.** Széplaki illetőségű Dani István, Torda-Aranyos vármegye Topánfalva községi fogházból megszökött s most Torda-Aranyos vármegye alispánja országzserte körözi a jó madarat s felhívta az összes törvényhatóságokat, hogy letartóztatás után azonnal szállítsák illetősége helyére.

* **Kártyavető cigányasszony.** Kolompár Erzsébet cigányasszony házról-házra járt kártyát vetni. Alkalmatlan pillanatban innen is onnan is elesített egy-egy ruhadarabot. Tegnap reggel a Szent Anna-utca egyik házába vetődött be kártyavető ürügye alatt és az udvarról több finom ruha neműt elesített. Tetten érték és bekisérték.

* **Ajánlat egy szobabebutorozására.** Lengyel Lőrinc aradi butorgyáros ajánlatot tett a város polgármesterének az anyakönyvvezetői helyiségek bebutorozására; azt hisszük, hogy az itteni iparosok is képesek lesznek ennyire s egy szoba bebutorozása végett nem kell a szomszéd városba mennie.

* **A csendőrség statisztikája.** A m. kir. csendőrség III. számú csendőr kerületi parancsnoksága jelenti a belügyminiszteriumnak, hogy kerületükben június hóban a következő nevezetesebb esetek fordultak elő: Három testi sértés, lopás 9, család 2, gyújtogatás 4, erőszakos nemű közösülés 1. **Feljegyzések:** Testi sértés 13, Rablási kísérlete 1, lopás 23, lopás gyanúja 1, orgazdaság 6, Tűzet okozó gondatlanság 1, különféle rendőri kihágások 62. **Egyéb események:** lopás 12, tüzeset 4, Hullatallás 1.

* **Megunták a szolgálatot.** Szabó Imre és Nagy György téglavetőmunkások Székelyhidra szögöttek munkába mintegy két héttel ezelőtt. Megunták csakhamar a dicsőséget s tegnapelőtt elszöktek Székelyhidról. A főszolgabíró ártírt a debreczeni rendőrséghez hogy a két szökevényt fogja el. A rendőrség tegnap elesipte a tanyákon bujdosó szökevényeket s eltolonczoltatta őket szolgálatadójukhoz Székelyhidra.

* **Nők, mint orvosok.** Wlassies Gyula közoktatásügyi miniszter megkeresésére a budapesti orvosi kar — mint értesülünk — véleményt mondott a nőorvosok kérdésében. A vélemény oda nyilatkozik, hogy esetrel-estrel, megengedhető a nőknek a fővétele az orvosi tanulmányokra. Csakis kivételesen s minden egyes esetben a tanügyi hatóságok által mérlegelendő különös körülmények között tartja az orvosi fakultás megengedhetőnek, hogy olyan nők, akik letették

az érettségi vizsgálatot, elvégezhessek az orvosi tanfolyamot és orvosi gyakorlatot folytassanak. Hogy azután a nő miként boldogul az orvosi pályán, melyen lelkének és fizikumának teljes megfeszítésével kell harcolni a létért, s a melyen küzdenie kell egyszersmind a versenytársakkal, hogy ott, hol letelepedik, megélhetése feltételeit megtalálja — az más elbírálás alá tartozik.

* **Megölte magát a végrehajtás miatt.** B. Csuka József kis-kereki lakos, — e hó 22-én az udvarán levő kutba ugrott, ugy vetett véget életének. A boldogtalan ember az utóbbi időben nagyon buskomor volt; hozzátartozói egyáltalán nem tudták kipuhatolni busulásának okát. Előzőleg már sok adóssággal terhelte meg csekély értékű vagyonát, a legközelebbi napokban is egy árverési hirdetményt kapott s hihetőleg mint a vizsgálatból kitűnt, ez vitte a szegény embert a végzetes tette. Családjának a következő levelet hagyta hátra: »Az Isten maradjon veletek, én a kutban végzem halálom. Terka lányomnak pedig izenjetek, hogy jöjjön el temetésemre. Örizzen az Isten ilyen meghalástól benneteket, már én nekem így kell kivégeznem életemet. A ki nem ítél nem ítél-tetik.«

* **RENDŐRI HIREK. A f. hó 25-én elhalt Demjén Ernő orvosrendőri bonczolása,** tegnap reggel ment végbe a járványkórház boncztermében. A bonczolás — melyet dr. Baróthy th. főorvos, — dr. Berkovics Miklós, dr. Bodor Károly és dr. Rednik József jelenlétében végzett — a halál oka gyanánt a nyombél kerek fekélyét s az ennek következtében beállott belső elvérzést állapított meg, míg a cholera legkisebb nyoma sem mutatkozott. A bonczjegyzőkönyv ezen adatai bizonyosan megnyugtadják városunk közönségét, mely az ilyen esetben különben teljesen indokolt — rendőri óvintézkedésekben hajlandó volt valamely ragályos betegség előhítnökét látni. — **Felakasztotta magát** tegnapelőtt éjjel Szentpéteri Róza részeges csavargónő; valahányszor berúgott mindig öngyilkos akart lenni, de mindig idejekorán észrevették és megmentették. Most azonban sikerült kísérlete, a mint azt a megejtett hullaszemle hivatalosan is igazolja.

* **APRÓ HIREK. Gyarmathán** Summa Antal odaváló lakos a miatt való elkeseredésében, hogy összes vagyonát elvesztette, felakasztotta magát. — **Kis-Várdán** Salamon József fiatal gyermek fürdés közben a Kákás nevű tóba fulladt. Holttestét csak most találták meg. — **Ugyanott** Sipos József napszámos felakasztotta magát. Tettének oka a nyomor volt. — **Battonyán** Mitatity Miksa szerb földműves családi viszálykodás miatt öngyilkos lett. — **Szegzárdon** Nyíró Ferencz vasuti szolga szerelmi bánatában agyonlőtte magát. — **Pécskán** a Maros folyó partján a napszámosok egy gyermek holttestére akadtak. A nyomozást megindították. — **Debreczenben** Kenderesi Balázs 60 éves ember életuntságában a robogó vonat elé vetette magát. — **Nagy-Beeskereken** Glisán József közhonvéd ismeretlen okból a kaszárnya udvarán golyót röpitett az agyába és meghalt.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 3-42.	Budapest felé 2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.
A *-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

TANÜGY.

Az Istentelen iskolák átka.

A szajnamegyei törvényszéknek jó gondolata támadt, de melyért nem igen fog neki hállalkodni a kormány. Ugyanis hivatalos adatokat gyűjtött azon gyermekek előéletére vonatkozólag, kik különféle vétségek és büntények elkövetéseért a kiróságok által javítóintézetekbe szállítottak. És ezek a hivatalos adatok arra a mepdöbentő eredményre vezettek, hogy a gyermekek 89%-ja az istentagadó állami iskolából került ki, holott a keresztnény iskolákat látogatott növendékekre csak 11%-os esik. Ezeket a felette jellemző adatokat oly férfiak gyűjtötték, kiknek épenséggel nem az lett volna érdekük, hogy a radikális érásra ennyire megdöbentő adatokat állapítanak meg.

Hivatalos közlemények.

Nagyvárad város polgármesteri hivatalától.
1093/1895. eln. sz.

Hirdetmény.

Az 1848/49. évi honvédek nyugdíjazása és évnegyedenkinti állandó segélyezési ügyét s a temetkezési járulékok engedélyezését a folyó évi július 1-től kezdve a miniszterelnökség kebelében alakított vegyes bizottság vette át.

Ennélfogva felhivatnak mindazon 1848/49. évi honvédek, illetve ezeknek özvegyei, kik az 1894. évi június 21-ikén 49085. sz. a. belügyminiszteri látamozással ellátott alapszabályokhoz képest illetően ellátásra igényt vélnék támaszthatni, a kellően felszerelt folyamodványokat ezentul ne az orsz. honvédségélyző együlethez, hanem a m. kir. miniszterelnökséghez czimezve hivatalomhoz nyujtsák be.

Nagyváradon, 1895. július 24-én.

Polgármester helyett:
Rácz Mihály,
főjegyző.

IRODALOM.

— **»Ninesenek többé lányok«** czimmel jelent meg Thewrewk István új műve. A magyar olvasóközönség Thewrewk Istvánt tíz évi írói működése alatt gyakrabban tüntette ki a nagy érdeklődés és rokonszenv jeleivel, minden egyes műve, kezdve az elsőtől, gyorsan vált népszerűvé, s a kiváló tehetségű fiatal író további működése iránt méltán ébresztett élénk várakozást. Hosszabb hallgatás után Thewrewk István most újból a közönség elé lép, megizmosodott tehetséggel s legújabb elbeszéléseinek tárczáinak legjavával. Könnyed, szellemes, érdekes mindaz a mit új művében nyujt, s a mai társadalmi életből való. Thewrewk kitűnően ösmeri a mai társadalmunkat és különösen a nőkről írott dolgai által lett népszerűvé. A »Ninesenek többé lányok« című mű a külalakban is rendkívül elegáns és a kiadónak igazán dicséretére válik. A Rozsnyai Károly kiadásában Budapesten megjelent, remek czimlappal ellátott, tartalmilag pedig roppant érdekességű műnek ára 1 korona. Pompás diszkótesben 2 korona.

— **Magyar Sion.** A »Magyar Sion« legújabb július havi füzeté a következő érdekes tartalommal jelent meg: *Allat ethika* Várnaitól. A titkos kártalanítás Galánthaitól. A házasság a nem keresztnény népeknél Erhardt Viktortól. — Az irodalom és művészet rovatban *Vucskics Gyula* nagyváradai theologiai tanár méltatja *Nogáll János* püspök könyvét: »Liguori Sz. Alfonz vezérkönyve az oltári szentség látogatásáról«, annak hatodik kiadása megjelenése alkalmából. A füzetet élénk és változatos vegyes közlemények zárják be.

— **Adomák Mátyás királyról.** A maga nemében páratlan könyv jelent meg Szódi S. könyvkereskedő kiadásában Karezagon. Boross Vilmos az ismert nevű író és fővárosi lapszerkesztő az ő könnyed, népies tollával irt s a nagy Hunyadi Mátyásra vonatkozó adomáit és rendkívül érdekes történeti apróságait összegyűjtötte és az alább említett kiadó útján könyvpiaconra bocsátotta. A könyv gazdag gyűjteménye a Mátyás királyról eddig megjelent

adomáknak és apró történeti dolgoknak is, s nem hisszük, hogy volna olyan olvasni szerető magyar család, mely ezt a becses könyvet meg ne szerezne. Különösen alkalmi ajándéknak és a tanuló ifjuság részére jutalom-könyvnek igen alkalmas. Külső kiállítására a kiadó nagy gondot fordított s becsületére válik a vidéki könyvnyomtató iparnak. A könyv egyes lapjait művészi illusztrációk díszítik, ugyszintén czimlapja is izléssel készült művészi rajz. Megszerezhető a kiadónál Szódi S. karczagi könyvkereskedőnél, vagy bármely hazai könyvárus boltban. Ara füzve 1 forint, diszes kötésben 1 forint 50 krajczár.

E G Y L E T.

Meghívó.

Tisztelettel van szerencsém az iparoskör tagjait a f. évi és hó 28-án d. e. 10 órákor az ipartestület helyiségében tartandó rendes évi közgyűlésre meghívni és mulhatatlan megjelenésre felkérni.

Nagyvárad, 1895. július hó 27-én.

Mészáros József,
az iparos kör alelnöke.

Kereskedelmi és Iparkamaránk 1894-évi jelentése.

I. Általános rész.

Előttünk fekszik »kereskedelmi és iparkamaránk« ezen, megyénk és városunk közgazdasági viszonyaira oly üdvös intézményünk évi jelentése. Olvasva ezen szép terjedelmű munkát mindenekelőtt konstatálnunk kell, — hogy ez intézményünk az 1894. évben, érdekeink — meg óvása, közgazdasági, kereskedelmi és ipari életünk érdekei közül derék munkát végzett és nem egy ügyben az ő ügybuzgalmának köszönhető az eredmény, melyet felmutatni képesek voltunk. Konstatálni kötelességünk azt, hogy kamaránk ügybuzgó szorgalmas derék titkára dr. Sarkadi Lajost illeti meg a kifejtett tevékenység nagy része és hogy neki köszönhetjük ezen terjedelmes és annyi alapos ismerettel megírott jelentést, melynek — reméljük — figyelembe vétele mellett, a szakminisztérium kamarai kerületünk hű tükrét veszi.

Ezen munkával, nemcsak az azokat közelről érdeklő kereskedő és iparosoknak adott a kamara titkára egy minden ágában becses dolgozatot — de annak statisztikai adataival kamarai kerületünk minden tagjának egy hasznos ismertető munkát szolgáltatott ki.

Ezen 104 oldalra terjedő jelentésnek szerkezete, nyelvezete és az egyes szakkérdések alapos elbírálása megnyugtatt bennünket — arra, nézve, hogy ezen fontos közgazdasági intézményünk szellemi vezetése oly kezekben van lévén, amelytől eredményt várunk lehet.

Konstatálnunk kell azt, hogy ezen, a kamaránk által teljesített munkakör a Janky József elnök kezében a jövőben is meg fogja hozni gyümölcseit; és végre azt, hogy egy a kereskedelmi osztály vezetője: Reisman Mór, mint az ipari osztály vezetője Bertsei György a munkából a maguk részét derekasan kivették és igyekeztek elnöküknek mindenben kezére lenni hogy szép feladatukat megoldhassák; s itt igazi örömmel ismertetjük el, hogy feladataiknak minden irányban megfelelték.

Attérve a jelentés szakszerű méltatására, mindjárt az első részben közgazdasági helyzetünk általános ismertetésénél így sóhajt fel a kamara „*Adtál uram esőt de nem volt hasznunk benne.*” Közepes-jó buza termésünk volt — de nem volt kukoriczánk és nem vult ára a buza termésünknek, ami aztán megteremtette azon szomorú állapotot, hogy kereskedelmünk és iparunk a legkritikusabb helyzetbe jutott — tehát kamaránk területén a lefolyt 1894. évben bizony siralmas állapotok voltak; közgazdasági életünkre zsidbadás és ellanyhulás káros átka nehezedett.

Ezen szomorú keretbe illesztett kép sem sokkal szebb a kereténél. Igaz, hogy fel-felcsillan egy-egy jónak ígérkező helyzet, mint pl. a gubicstermés múlt évi kitünő és jó volta — elég jó árak mellett — de eme fényt azonnal

követi az árnyak nagyobb sorozata: így, a fa termelés múlt évi bőssége lerontotta ennek árait; az állattenyésztés réme — a takarmányhiány és az alacsony gabonárák tömeges felhajtásokat és ebből következőleg — az állatok árát is 10 év óta alig tapasztalt — minimumra szállította le; meglátogatta kamaránk területét egy kisebb mérvű orbánczbetegség és így állategészségügyünk is szenvedett kisé.

A mezőgazdasági válság olig elviselhetővé tette kisiparosaink helyzetét, úgy, hogy a gyár ipar által amugy is szorongatott helyzetük válságossá kezd lenni, a tőkehiány és a reájuk a múlt évben szigorubbá lett hitelviszonyok számos iparost iparának keszütetése, meddő munkájának abbanhagyására, és hivatal szolgai és vasuti kocsitolói alkalmazás, vagy más életpályára való menekülésre kényszerített.

Nem sokkal kedvezőbb képet ad a jelentés a nagy-, illetve gyáriparunkról sem, s kivéve a szesz- és élesztő-gyártást — itt is olyan szomorú volt az eredmény, mint más gazdasági téren. Nem mondhat jobbat a jelentés kereskedelmünkéről sem. Ezen gazdasági ágnak is válságos volt az 1894. év lefolyása, úgy, hogy általános vélemény szerint kereskedőink ily rossz forgalmu évre, a közel multban nem emlékeznek.

A közlekedésügy a lefolyt évben javult, a hitelügy pedig a lefolyt évben kritikán alóli állapotot teremtett, úgy, hogy a kamarai kerületben fennforgó általános okokon kívül előállott helyi (nem akarja kikürtölni szégyenünket elhallgatja a László-malmi gazdálkodás következtében, megrnedült bizalmat) indokai voltak — ugymond a jelentés — „*melyek bővebb tárgyalás nélkül kellek alig volnának megvilágíthatók.*”

A kamarai jelentés Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter urnak van ajánlva. Mi ezen ajánlathoz — megszívlelés végett ugy Dániel miniszter, mint többi miniszter társainak ajánljuk e képet. Bizony-bizony az anyakönyvvezetők fizetése és az anyakönyvvezetés költségei sokkal jobban lettek volna elhelyezhetők a bemutatott kis iparosok helyzetének javításánál, sokkal nagyobb szolgálatot tett volna a kormány, ha az egyházközlöny törvények helyett a kamarai jelentésből később reprodukálható törvényeket létesítette volna közgazdasági érdekeink megóvására.

Sport.

Középszkolai tornatanárok tanfolyama.

A Budapesti Nemzeti tornaegyesület augusztus elsejétől szeptember tizenötödikéig tanfolyamot rendez a középszkolai tornatanárok számára. A tanfolyamra a közoktatásügyi miniszter a következőket vette fel: Adány Gyula (Kaposvár) Baráth István (Karczag), Beke Andor (Bonyhád), Dr. Berecz Sándor (Szentes), Csetey József (Szt.-Gothárd), Dömötör János (Szamosújvár), Feczi János (Szamosújvár), Gáspár Gyula (Nagy-Kálló), Gspam Károly (Koloszvár), Kappel György (Nagyvárad), Kovács Gyula (Temesvár), Krisztiani István (Szentes), Molnár Gyula (Baja), Nagy Károly (Nagy-Szalonta), Paczák János (Pozsony), dr. Páczi Sándor (Nagyvárad), Petényi István (Nagy-Szeben), Seraphin Károly (Segesvár), Szabó Károly (Kis-Ujszállás), Székely Sándor (Uj-Verbász), Szolomajer János (Nagy-Károly), Viszota Gyula (Sopron), Weiss Rezső (Baja).

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombaton: *Faust*. Strakos Febea kisasszony vendégfellelése.

Vasárnap: d. u. *A két árva*.

este: *Az asszony verve jó*.

LILJOMFI.

vagy:

a két kóbor színész.

Tegnap este Kisfaludi vigjátéka »Liljomfi« került színre teljesen üres ház előtt. — Az est igen érdekes volt, a mennyiben Foriss Pista hosszas betegsége után tegnap lépett először színpadra s a kis közönség ép úgy mint

ezelőtt, most is tapsokkal fogata őt, s ügyes mókáin igen jól mulatott. Réthy, Tompa, Benedek, Csátár, Delli, Tolnainé Szendrei és Czakó szerepeiket ambícióval és jó kedvvel játszották meg.

Pállfy Nina betegsége következtében, vendégszereplése elhalasztatott. Vasárnap délután »A két árva« színmű; este pedig R. Réthi Laurával Lukácsy népszínműve »A z asszony verve jó« kerül színre.

Strakosch Febea »Faustban« lép föl ma este, melyben Margit szerepét kreálja. A főpróba után csak megerősítve találjuk azon jó véleményünket, melyet e kiváló tehetségű rutinírozott fiatal művésznőről megirtunk. Eredetiség, finomság és mély felfogás a játékban, gyönyörűen iskolázott hangjának csodálatos hajlékonysága jellemzik előadását »Faust«-ban, melynek — hisszük, — szép közönsége lesz, mint az előző estéken volt.

A darab a legjobb szereposztással kerül színre. Faustot Mezey Mihály, Sidbelt Sugár Aranka (szabadsága előtt utoljára.) Mefistofelest Csátár, Valentint Hunyadi József és Mártát Sz. Barts Aranka játsszák. A helyárák ugyanazok, mint az első két előadás alkalmával.

Solymosi Elek a néphízház tagja Váradon időzik. Valószínűleg a »Totó és Tata« pikáns francia darabban lép föl, a melynek próbái serényen folynak, s mely a jövő héten kerül színre.

REGENY-CSARNOK.

Válás után.

Elbeszélés.

1

Irta: Horvát (Horovitz) Lipót.

Nyomasztó csend, valami fulasztó lég, körülbelül olyan, milyen vihar előtt a földre nehezül, til az x...i népbank hivatalos szobáin, melyet csak a dolgozó tisztviselők tollsercege s egy-egy fojtott hangú suttogás zavar meg.

A szomszéd pénztárszobából időről-időre a hivatalos szoba surran lábujhegyen a termeken át, aktacsomagokat, vagy egy-egy táviratot hozva, vive.

Majd a vezérigazgató szivtelen merev alakja jelenik meg a pénztárszoba ajtaján hajlíthatlan monoton hangon osztva szokott rendeleteit vagy szólítván egyiket, másikat a tisztviselők közül, s a megszólított sápadtan és az izgatottságtól remegve pattan fel helyéről, s mint ki itéletét meg hallgatni, úgy tántorog be az utána gondosan bezáruló ajtón.

»Nagz baj lehet odabenn — suttogja az egyik tisztviselő társának — ugyancsak hozza, viszi András a táviratokat.«

»Ha baj van, az csak a mienk lesz — mert »Kleine Diebe hängt man — grossze Diebe.« ... sugta vissza a másik.

»Az Islenért ne beszéljen így, az igazgató — — —

»No bizony — nem látja mint áll rendíthetetlenül, mint viharban a nagy árboc!«

»De ha abba esap le a villám ...

»Nem halljuk mi már azt meg ... előbb elpusztulnak mind az apró vitorlák!«

Az utczáról fenyegető zsváj hallatszík fel. —

»Ellopták a pénzünket!«

»Zsiványbanda!«

»Le a tolvajokkal!«

Efféle hangok bontakoztak ki egyszer-egyszer a határozatlan morajból.

A vezérigazgató merev alakja ismét megjelenik a pénztárszoba ajtaján.

»E levelet a szolgabíróshoz! s jöjjön a csendőrökkel együtt vissza!«

A pénztárszobában ezalatt épp oly suttogva, mintha egymás kimondott szavától remegnének számokat olvasnak könyveket, lapozgatnak, aktákat rendeznek — az igazgató tanácsosok.

Egy-egy iratot, egy-egy váltót vizsgálva az egyik tanácsos félénken néz társaira, mintha valamit mondani is akarna, de a másiknak egy kézmozdulatára szó nélkül teszi a többihez.

A vezérigazgató egy szobor nyugodtságával ül szokott helyén íróasztala előtt s dolgozik közönyösen napi teendőin.

Mintha őt, a bank egész gépezetének vezetőjét, a dolog nem is érdekelné.

»Igazgató ur e váltó . . . szólalt meg az egyik tanácsos, s látszott arcán az erőlködés, hogy hangját szilárd szigoruvá tegye, ez azonban csak szánalmas remegő aggályt fejezett ki — ez aláírás teljesen ösmeretlen.«

»Tanácsos ur elfelejti a zsirót nézni . . .«

»R . . . gróf! . . . bocsánat! . . . rendben!« s odateszi a kifogásolt váltót a többi már igazolthoz.

A csendőröknek csakugyan meg kellett érkeznök; nem volt már semmi zaj odakünn.

A pénztárszobából is mind nyugodtabban, majd meg örömragyogó arczeval jönnek ki egyenkint a beszélítettek.

Végre az egész igazgató tanács jelenik meg az aggály redői a homlokokon elsimulva, megelégedett mosoly hivalkodik mindegyik ajakán (hogyne? *semmi veszteség!*)

»Fogadja legmelegebb köszönetünket magunk és a részvényesek nevében a példás rendért, melyben mindent találtunk!« mondá az egyik tagtárs a vezérigazgatónak tüntető nyomatékkal, hogy az egész személyzet jól hallja.

»Örülési róham, semmi más nem lehetett oka a pénztárnok öngyilkosságának!« tevő hozzá megelégedetten a másik.

És forró kézzorítással bucsuztak az igazgató urtól.

E perczen az arcok is az egész irodában mint egy varázsütésre hosszú mívoltukból kiszélesednek s vigan szerzeg a toll kezeik alatt.

Csak a vezérigazgató ur arcza maradt szenttelen, merev mint volt azelőtt, egy izma sem változott át csak oly higadtan, szigoruan osztotta rendeleteit most is, mint reggel, mikor az irodába lépett.

A városban is teljesen elcsendesedett a felizgatott közvélemény, melyet gonoszul felzavart, a népbank pénztárosának öngyilkossága. —

Beszéltek nagy mérvű sikasztásról hamis váltókról, fingált aláírásokról stb. mint az már ilyen alkalommal szokás, sőt már a vezérigazgató nevét is kezdték bekeverni azzal a sárral, melylyel oly könnyelműen dobálódzik a felizgatott közvélemény, azon igazgató nevét, kinek hosszú évi működése a banknál a becsület, a puritán jellem s a megvesztegethetlen szigor eddig érintetlen szüz diaskört vont nyílt homloka körül.

Ez a bank a szegény nép filléreiből alakult.

És hát ki veheti rossz néven annak aszegény népnek feljajdulását, melynek minden megtakarított krajezárán a nélkülözés egy egy sohaja, a szájától elvont falat egy-egy verejtékecsepeje ragad.

S ki veheti rossz néven neki, ha gyanakszik, kutat és bizalmában megtántorodik, mikor a pénztárnok főbe lövi magát.

Eltette is azonnal — a mint a vizsgálat eredménye köztudomásra jutott — a derék, a becsületes, a puritán jellemű vezérigazgatót utzahosszat és döntögette az árulókat, a rágalmazókat.

Este meg nagy fáklászene lesz a derék igazgató tiszteletére s az urak bankettet rendeznek.

Cserey Gábor — a vezérigazgató — valaha igen gazdag ember, országgyűlési képviselő volt.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

Románia s a nemzetiségi kongresszus.

Budapest, július 26. (Saját tud. táv.) A Bukarestben megjelenő Romanul, amely épen az agitációból él a kongresszuson szönyegre hozandó pánszláv szövetségről elitelőleg nyilatkozik. Kifejti, hogy Ausztriát, Magyarországot egyformán fenyegeti a pánszláv áramlat s így bolondság azzal

vádolni a román kulturligát, hogy bár-miként támogassa a tervezett pánszláv szövetséget.

Váltóhamisítás Jenő főherceg nevére

Budapest, július 26. (Saját tud. táv.) Szenzációs bűnügy foglalkoztatja a budapesti törvényszéket. Dunin Borkovszky József gróf pártfogója Simontsits Béláné, aki a gróf érdekében, midőn ez a döblingi tébolydába volt bezárva, többször interveniált személyesen is a kir. hercegnél, majd ennek távozása után levéllileg is kikérte gyakorta támogatását a gróf részére, a kir. hercegtől kapott levelek aláírásait váltóra hamisította s ezt a 7500 frtról szóló váltót a budapesti bank egyesület részvénytársaságnál leszámítottatta. A család a váltó lejártakor e hó elején derült ki, amidőn a bank egyesület megtette a feljelentést Simontsits Béláné ellen, a kit Karlsbrunnban Freudenthal mellett a csendőrök le is tartóztattak s beszállították a budapesti kir. ügyészség börtönébe. A vizsgálat tovább folyik. A leszámítoló pénztintézet igazgatója Radó Pál valóságos belső titkos tanácsos.

Az anyakönyvi másodpéldányok.

Budapest, július 26. (Saját tud. táv.) A vallás és közoktatásügyi miniszter az összes egyházi főhatóságokhoz rendeletet intézett, a melyben fölhívja őket arra, hogy a közegeik által vezetett anyakönyveket — tekintve, hogy az állami anyakönyvvezetésről szóló törvény október elsején életbe lép, szeptember 31-én zárják le, s az azokról való másolatokat október hó folyamán terjeszszék be az illető törvényhatóságokhoz. Erről az intézkedéséről a miniszter a törvényhatóságokat is körrendeletileg értesítette.

Bolgár mosakodás.

Szófia, jul. 26. (Saját tud. távirata.) Az Agence Batcauique a Bulgariae című lap egy cikkét közli, mely azon lapok túlzásai ellen fordul, a melyek a kormánynak azt a szemrehányást tették, hogy Stambulovot nem részesítette elegendő védelemben. A Bulgariae a Frankfurter Zeitung levelezőjének Stambulovval folytatott beszélgetéséből azt a passzust emeli ki, a hol Stambulov a következőket mondotta: »A közvéleménnyel el akarják hitetni, hogy minden rendőri intézkedést az én védelmemre tettek meg, azonban én nem akarom, hogy megvédjenek. Az én házam szilárdan van építve. Az én védelmemre van elég emberem, nincs szükségem senkire.«

Hírek az orosz udvarból.

Budapest, július 25. (Saját tud. táv.) Kopenhágából táviratozzák, hogy az orosz özvegy császárnének elutazása a jövő hét keddi napjára halasztatott el.

Szentpétervárról megezőfolják azt a hirt, hogy II. Miklós csár ez év őszén a berlini és a bécsi udvart meglátogatni szándékoznék.

A gyászév letelte után a koronázási bizottság fog kinevezetni, mely nyomban

megkezdí az előkészületeket II. Miklós csár megkoronázásához. Az ünnepélyes koronázás 1896. április végén, vagy május elején lesz Moszkvában. A koronázás után a csár valószínűleg neje kíséretében meg fogja látogatni a vele barátságos viszonyban élő fejedelmeket és így köztük királyunkat is.

17 millió kereskedelmi deflezt.

Budapest, július 26. (Saját tud. táv.) Bécsből jelentik, hogy az osztrák-magyar monarchia külkereskedelmi mérlegének a passivuma ez év első hat hónapjában 17.4 milliót tesz ki. Származik pedig a passivum abból, hogy ez év első felében a behozatal 365.4, a kivitel 348 millióra rugott s ebben a mérlegben nagy súlylyal szerepel a júliusi eredmény, a hol a behozatal a kivitelt 3 és fél millióval haladta tul. Hol van tehát az a nagy boldogság az anyagi téren, a mivel a kormány kérkedik.

Kanczellárok találkozása.

Ischl, jul. 26. (Saját tud. távirata.) Goluchovski gróf külügyminiszter ma Ausseba utazott Hohenlohe herceg, német birodalmi kanczellár meglátogatására. Goluchovskinak ez az első találkozása Hohenlohe herceggel kineveztetése óta. Goluchovski látogatásának elmaradása esetleg félremagyarázásokra adhatott volna alkalmat, a melyeknek így eleje van véve. A két államférfi találkozása természetesen nem pusztán udvariassági tény, hanem a személyes eszmecsere szükségességének következménye, a melyre a jelenlegi politikai helyzet szolgáltat alkalmat. Hohenlohe herceg a napokban Umberto király meglátogatására Monzába utazik.

Ujabb bányarobbanás.

Budapest, július 26. (Saját tud. táv.) Bochumból táviratozzák: a Prinz von Preussen tárnában a viheder és köszénpor robbanás következtében számos bányász vesztette életét. Éjjel 11 óráig 20 halottat hoztak felszínre, míg a bányában valószínűleg 10—12 halott van még. 9 sebesültet a Bergmannsheit intézetben ápolnak.

Egy későbbi tavoratunk szerint a Prinz von Preussen tárnából reggeli 5 és fél óráig 32 halottat hoztak felszínre. A szerencsétlenek felszínre hozatala nagy nehézségekkel jár.

A román király Ischlben.

Ischl, július 26. (Saját tud. távirata) Károly román király és királyné fogadására nagy előkészületeket tesznek Ischlben. Valószínűleg a jövő hétén érkeznek ide pár napi tartózkodásra. Nagy jelentőséget kölcsönöz e királylátogatásnak az a körülmény, hogy Ferencz József király s a közös külügyminiszter jelenleg ott időznek. Beavatott diplomaták összeköttetésbe hozzák ezt a bolgár vulkanikus állapotokkal s a macedóniai kérdéssel, s örömmel látják a háboru előestéjén azt a rég óhajtott tervet, hogy a román királyság közeledik a hármasszövetséghez, mely

egy keleti háború esetén egyedül volna képes megmenteni a kis királyságot az orosz moloch rettentő pusztításától.

Romániának nagy érdeke, — melyet eddig csodálatosképp elhanyagolt, — hogy az orosz pénzzel s befolyással anarchizált Bulgária s a hátamegett álló Oroszország ellenében támaszt nyerjen, jóllehet ez az ut Canossába, — Budapestre vezet, de a melyre kényszerítve van a kis királyság, mert az orosz propaganda rettentő pusztításokat tett Rómában is.

Közgazdaság.

Az aratás munkálatai ma holnap be lesznek fejezve. Sok helyen megkezdődött s javában folyik a cséplés s az új áruból már sok próba került piacra. A mi az eredményt illeti, azt kell konstatálnunk, hogy az igen változatos; vannak helyek, hol csak 4 és mások, hol 12 mm.-t ad a hold föld, az átlagos hozam megközelíti a 7 mm.-t. Azon a vetések a melyek az esőben feküdtek rosszul fizetnek. A Tiszavidék, Bács-Bodrog, Torontál és Temes kitünő eredmény elé néznek, a milyen régen volt; annál silányabb a felvidék, Erdély és a Dunántul legnagyobb részeinek eredménye, ugy mennyiségileg mint minőség tekintetében. Megközelítőleg lesz 39 millió mm. buza, 12 millió mm. rozs, 13 millió mm. árpa és 10 millió mm. zab. A tengeri szépen fejlődik s ha elemi csapások nem ártnak többet, akkor hozama olyan lesz, mint 1891-ben, a mikor 38 millió mm. tengerit kaptak gazdáink. A dohány és répa is javult és itt is sok függ az időjárástól. Az összeredmény gyöngébb miat a tavalyi, csak hogy az idén legalább takarmány inségtől nem kell tartanunk. A külföldről jött tudósítások szerint mindentütt sokkal gyöngébb termés lesz mint tavaly, főleg alig lesz valahol Oroszországot kivéve, míg Amerika gazdái is panaszkodnak. Kíváncsiak vagyunk, hogy a tőzsde mit fog csinálni, azaz hogy nem vagyunk kíváncsiak, az árat nem enged meg felszökkenni a spekuláció, majd azt csak akkor fogja megint tenni, a mikor a gazda, mert kényszerítve van rá, már olesón tudott a termésén. És ezt tétlenül nézi a kormány és semmit sem tesz!

Ujabb könnyítések a magyar lisztkivitelnek. A magyar államvasutak és a déli vasut által a (Gibréltáron túl fekvő) francia, holland, belga kikötőkbe szánt és Fiumén át szállított lisztkeletmények számára biztosított 48 fillérsnyi refakciót, a megjelent póthírdetés szerint, Budapesten kívül még a következő vidéki malomipar városok részére is engedélyezték: Arad, Besztercebánya, Baja, Csaba, Czegléd, Debreczen, Eszék, Hatvan, Hódmező-Vásárhely, Losoncz, Miskolcz, Monor, Nagy-Kikinda N.-várad, Pozsony, Pozsony fiók-p.-ndvar, Putnok, Szatmár, Szeged, Szeged-Rókus, Szegimalom, Szolnok, Temesvár-Szászváros, Temesvár-Józsefváros, Ujvidék és Vác. — Ezenfelül a kedvezmény már a július 1-je óta elszállított keletményekre nézve is érvényes.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. július 25.

Budapest, július 25. I. Készárúüzlet. Buzát ma bőven kínáltak, — a vételkedv mérsékelt volt és szilárd irányzat mellett 20.000 q. hazai búzát $2\frac{1}{2}$ —5 magasabb áron vásároltak.

Idegen búzában nem volt forgalom. Rozs irányzata vevők tartózkodása folytán csöndes, ára 5.45—5.52 $\frac{1}{2}$ frton Budapesten.

Tengeri irányzata változatlan és forgalom nélküli. Árpa irányzata megszilárdult. Elkelt $7\frac{1}{2}$ —8 frton. Zab irányzata valamivel szilárdabb. Elkelt 6.50—6.10 forinton.

II. Határidőüzlet. Amerika tegnap $4\frac{1}{2}$ centt. olesőbb áremelkedést jelentett. Az időjárás és a vevők tartózkodók. Árak marokkói háborús hírekre 6—8 krral javultak. Később azonban 2—3 krral visszaestek.

Előfordult kötések: buza őszre 6.59—6.65 frt rozs őszre 5.60—5.66 frt, tengeri július—augusztusra 5.96—5.98 forinton, tengeri augusztus—szeptemberre 5.96—5.98 frt, zab őszre 5.66—5.70 frt, káposzta-repce augusztus—szeptemberre 9.55—9.60 forinton.

Záratkor maradt: buza őszre 6.59—6.61 forinton, rozs őszre 5.60—5.61 frton, tengeri júliusra—aug-ra 5.96—5.98 frton, tengeri augusztus—szeptemberre 5.96—5.98 frton, zab őszre 5.66—5.68 frton, káposzta-repce augusztusra—szeptemberre 9.55—9.60 forinton.

Mai hivatalos jegyzék effektív árakban.

B u z a						
F A J	Minős. súly hektol.	100 kgr. ára		Minős. súly hektol.	100 kgr. ára	
		frttól	frtíg		frttól	frtíg
Bánsági — — uj	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
» — — uj	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
» — — uj	82	6.90	6.95	—	—	—
Tiszavidéki — — uj	78	6.75	6.80	79	6.80	7.00
» — — uj	80	6.85	6.90	81	6.90	7.10
» — — uj	82	6.95	7.00	—	—	—
Pestvidéki — — uj	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
» — — uj	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
» — — uj	82	6.90	6.95	—	—	—
Fejérmegyei — — uj	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
» — — uj	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
» — — uj	82	6.90	6.95	—	—	—
Bácskai — — uj	78	6.80	6.85	79	6.85	7.05
» — — uj	80	6.90	6.95	81	6.95	7.15
» — — uj	82	7.00	7.05	—	—	—

Sertés-üzlet.

Köbánya, július 24. Készlet: 29.112 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 36—37 kr.; közép: 34—37 kr.; Fialat nehéz: 50—52 kr.; Fialat közép 48—50 kr.; Fialat könnyű 47—48 kr.; Szerbiai nehéz 49—50 kr.; közép 49—50 kr.; könnyű 48—49 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. július 26-án.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	—	123.25
Magyar koronajáradék	—	—	—	—	99.60
Magyar vasúti kölesön aranyban $4\frac{1}{2}$ %	—	—	—	—	125.25
Magyar vasúti kölesön ezüstben $2\frac{1}{2}$ %	—	—	—	—	103.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	122.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	98.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	98.75
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölesön	—	—	—	—	158.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	—	—	146.25
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	100.50
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	100.76
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	123.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	101.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	—	156.—
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	—	—	1055.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	—	486.50
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	397.60
Osztrák-magyar államvasúti részvény	—	—	—	—	430.50
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	961.—
Német birodalmi márka	—	—	—	—	59.50
London vista	—	—	—	—	121.25
Paris vista	—	—	—	—	48.05
20 márkás arany	—	—	—	—	11.89

SZINKÖR NAGYVÁRADON

Nagy bérlet 85. sz.

V. Kis bérlet 5. sz.

Páratlan

Páratlan.

Szombaton, július hó 27-én bérletfolyamban

Strakos Febea kisasszony vendégfelleptével;

Faust.

Nagy opera 5 felvonásban. Zenéjét írta: Gounod. Szövegét: Bbier és Carré.

Az előadás kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Holnap, Vasárnap délután fél 4 órakor leszállított helyárral bérletszűnetben

A két árva.

Színmű.

Este fél 8 órakor rendes helyárral bérletfolyamban

Az asszony verve jó.

Eredeti népszínmű.

NYILTTÉR.

Kiadó lakások.

Az Apáca-utca 3-ik számú bérházban (ahol a TISZANTUL szerkesztősége és kiadóhivatala van)

nagyobb és kisebb lakások

folyó évi augusztus hó 1-ére

180 16—0

kiadók.

Értekezhetni Dr. SCHWEIGER EDE ügyvédnél Apáca-utca 383—18. szám.

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl“ viznek egyetlen hasonmása!

BODOKI

„MATILD-FORRÁS“

rendkívül szénsavdús és páratlanul tiszta égvényes savanyúvíz.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb ásványvizet képzelni sem lehet.

Legújabb vegyelemzés: „... a bodoki Matild-forrás“ vize a legtisztább és legértékesebb égvényes ásványvizünk. Ható alkotó részei közül nátriumbicarbonát- szénsavtartalma jóval nagyobb, mint a hasonló természetű (gieshübl, rademni, preblai, bilini kron-dorfi, luhi Margit stb.) vizeké. Ritka nagy szabad- és félig kötött szénsavtartalmának s kitünő kezelésének tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez; gyógyító célokra használva érvényre jut a víz minden alkotó része...“

Budapest, 1895. április 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

„... a bodoki Matild víz kitünő hatással van az emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedtség, tüdőhurut ugyancsak javulnak mellette. Vérkeringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajoknál is nem egyszer tapasztaltatott igen jó hatása. Etrendi italtul és járványos időben icóvíz helyett használva, megbecsülhetlen.“

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy tisztán magában használva a „Matild“ víz igazán pompás ital.

Arjegyzék és a víz leírása szívesen küldetik. Árak Nagyváradon üveggel együtt egy liter 17 kr., fél liter 13 kr.

Nagyváradon főraktár Wurst József fűszer- és csemege kereskedése; kapható továbbá minden ásványvíz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazaifias tisztelettel 175 17—0

György József, forrás kezelője.

(Háromszék megye) Bodok (Háromszék megye.)

KERESKEDELMI TANINTÉZET

(KERESKEDELMI AKADEMIA)

N A G Y V Á R A D O N.

Az országos kereskedelmi akademiákkal egyenrangú és jogu szakiskola. Áll 3 osztályból. Nyilvánossági és egy évi önkéntességi joggal felruházva.

A nagyváradai kereskedők új és fényesen berendezett palotájában, előkelő családok fiai részére a modern szakképzés minden követelményeinek megfelelően berendezett

internátussal.

Végzett növendékek a bel- és külföld legnagyobb vállalatainál helyeztetnek el.

A tanév 1895. évi szeptember hó 1-én nyílik meg.

(190) 5—15

PROPPER N. JÁNOS,
igazgató.